

1886

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam. 4. szám.

Péntek, Május 29.

Kiadóhivatal:Budapest, Gyöngyösi-utca
9. szám.Ide czimzendők az előfizelési pénz-
ek, hirdetések és nyilttérők.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Fél évre . . . 3 frt — kr.

Negyed évre . . 1 frt 50 kr.

Egyes számok 12 krért

az elárúsító helyeken kaphatók.

NÉP JOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség:Budapest, VIII. Vas-utca
13. szám.Ide küldendő a lap szelleni ré-
szét illető minden közlemény.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Fél évre . . . 3 frt — kr.

Negyed évre . . 1 frt 50 kr.

Egyes számok 12 krért

az elárúsító helyeken kaphatók.

Hogy áll a világ?

Itthon. Az országgyűlés berekesztetvén, az aktuális politika szünetelni kezd, a kormány tagjai nyugodhatnának babéraikon, melyet az engedelmes többség oly bőkezűen aggatott gondtelt fejeikre. Hirlik, hogy a főrendiház újjászervezéséről szóló törvényben meghatározott harmincz tag kinevezése már június hóban meg fog történni; valószínűleg a kinevezendőök tantalusi kinjainak megrövidítése iránti jóindulat indította a miniszterelnök urat e sietségre, avagy tán a mágnás uraknak akar elég időt engedni, hogy magokat a kinevezendő zsidókhöz szoktassák. Addig pedig, míg e világesemény — már persze azokra nézve

a jó urakat, de tán inkább csak azért beszélnek a dologról, hogy ki ne jöjjenek a szokásból. Erre mutat azon élczlapokba való pontozat is, melyet a »jó« horvát hazafiak úgy maguk között összeállítottak. Ezekben kívánják, hogy:

Az »osztrák-magyar monarchia« czimében Horvát-Szlavon-Dalmátországnak is szerepelni kellene. »Magyar állampolgár« helyett jobban megfelel »magyar-horvát-szlavon állampolgár«.

Uralkodóházbeli lakodalmaknál, keresztelőknél és más ünnepi alkalmaknál Horvátországot a bánnak kell képviselnie és nem a magyar miniszterelnöknek.

A magyar országgyűlést ne nevezzék röviden magyar országgyűlésnek, a magyar kormányt magyar

a konzervatívok, a városiak — persze tulnyomólag zsidók, a liberálisok táborát öregbitik. Az antiszemita is erősen fegyverkeztek s mint látszik, meg is fognak szaporodni. Nagyban, egészben azonban a mult Reichsrath s új között csekély lesz a különbség; a kormány kétségkívül nagy többséggel jő ki a választásokból. Bécs város tanácsa a budapesti rokonszenves fogadtatás viszonzásául 2000 frtot szavazott meg az itteni szegényeknek. — Bécsset különben egy furfangos család tartja izgalomban, melyet egy, közönségesen gazdagnak tartott kereskedő, Ganglbauer, követett el a földhitelintézet ellen, ez ismeretségeit használta fel, s ezek jóhiszeműségét felhasználva, vagy 60 ezer ftig megkárosította a nevezett intézetet.

Iczig pályája. III. Uj fogás.

a kiket kineveznek, meg azokra is, a kik számitanak reá, hogy kinevezik, de most az egyszer a szárazon maradnak, — mert különben ezen főrendiház tagjai iránt nem viseltetik a közönség valami élénk s jóindulatu érdekeltséggel — bekövetkezik, éljük a testvérieskedés arany korát, osztrákok, csehek ugyancsak látogatnak bennünket, s erősen hangsúlyozzák testvéri érzelmeiket. Nem tehetünk róla, de az ünnepélyek között nem tudtunk szabadulni az emléktől, melynek keserű ize maig is számban vagyon, a mikoron t. i. a cseh atyafiak seregéstől jöttek hozzánk, nem ugyan testvérnek, hanem Vorstandnak, Bezirknek, Sekretárnek, Commissárnek, vagy ha mindez állomásokból már mi sem akadt, köszörüsnek. Meglehet, hogy ez emlékeket az a lárma idézte fel, mely Lajthániából Bach uram korteseitől hozzánkig hangzik, de hát meglehet, hogy a cseh urak harmincz év alatt sokat felejtettek s még többet tanultak; adja isten, hogy ugy legyen. Az országos kiállítás látogatása örvendetes lendületet vett; külföldről — mint a vendéglők kimutatásaiból látjuk — számosan jönnek; de jönnek most már tömegesen az ország minden vidékéről is.

Horvátország. Miután Starcevicseknek nincs alkalmuk bekiáltozni az országot, béke van mindenfelé, a regnikoláris deputáció itt-ott foglalkoztatja ugyan

kormányának, hanem »magyar-dalmát-horvát-szlavon országgyűlésnek«, »kir. magyar-dalmát-horvát-szlavon kormány«-nak.

A zágrábi kir. erdőigazgatóság, a zágrábi és eszéki kir. kataszteri igazgatóság a zágrábi pénzügyigazgatóság hatásköre alá helyezendők, mert a magyar pénzügyminiszterium csak annak utján rendelkezhetik nevezett intézmények fölött.

A kiegyezés 24 szakasza az által sértetett meg, hogy Horvátországban a községeket terhelték az adók behajtásával, mi nekik nemcsak költségeket okoz, de elvonja őket tulajdonképeni teendőiktől. A 28. paragrafus szintén megsértetett, minthogy különböző horvát képviselők, mint előbb Bartolovics, legujabban dr. Frank kiesztették, hogy Horvátország a kvóta kiszámításánál megrövidített. Ezzel áll összefüggésben a 29. paragrafus megsértése, hogy a postai és egyéb bélyegnél nincs figyelem a horvátokra, mint hivatalos nyelvre.

Ezzel ugyan a litaniának nincs vége, de hát boldogombából mutatónak ennyi is elég.

Ausztriában megkezdődtek a választások. Alsó-Ausztriában a klerikálisok ámbár vesztek ke-rületet, általjában megtartották pozícióikat. Felső-Ausztriában azonban a konzervatívok győzelme fényes; általjában úgy látszik, hogy a falusi választók

Franciaország. Hugo Viktor halála a legnagyobb esemény. A nemzeti gyász foglal el mindenkit, s elvonja az érdeklődést oly szenzációs eseményektől is, a minők a legutóbbi anarkhista tüntetések voltak. Mig a chinai háborut befejező békekötés már csak alairásra vár, s ez irányban a kormány nevezetes gondoktól szabadul meg, elég fejtorésre ad neki okot azon jelenség, hogy a kommunardok forradalmi pártja minden pillanatban készen van a támadásra. A napokban a commune egy volt tagjának temetése alkalmával előhozták ismét a vörös zászlókat, s mert azok használatát a rendőrség megengedni nem akarta, összeittközésre került a dolog s mindkét részről halottak maradtak a téren. Másnap szóba jött a dolog a kamarában s itt elenyésző kisebbség ellenében helyeselték a kormány erélyes eljárását. Ez mármost nagyon komoly tünet volna, de a vérmes Franciaország könnyen elbir egy kis vérvesztést.

Angliában kormányválság állott be, a kormány radikális tagjai nem értenek egyet Gladstone politikájával s kilépésüket kilátásba helyeztek az esetre, ha az Irszági kivételes törvények meghosszabbítottának. Az Oroszországgal való viszály sincs még mind-ekkoráig kiegyenlítő. Huzódik-halasztódik a dolog, s utoljára is azoknak lesz igaza, kik az ügy eldöntését mindjárt kezdetben fegyverre akarták bizni.

Előfizetési felhívás.

A »Népjog« négy havi szünetelés után megjelenik ismét hogy ötödik évi pályáját folytassa s be-
köszönjön hetenként mindenhol, hol vendégül várják
s szívesen fogadják.

A »Népjog« ezután is az eddigi irányban fog
haladni, mert ennek helyességéről a t. közönség támo-
gatása, másrésztől a különböző oldalról irányított tá-
madások győzték meg.

Mai — mutatószámunk igazolta bő tartalom,
költséges képek s díszes kiállítás dacára, előfizetési
feltételeink maradtak a régié. Előfizetheti:

Egy évre 6 frttal,
Fél évre 3 frttal,
Negyed évre 1 frt 50 krral,

ugy a kiadó — mint bármely postahivatalnál.

Mindent meg fogunk tenni, hogy a t. közönség
jogos igényeit kielégítsük, s igérjük hogy a »Népjog«
névének mindenkor hű s igaz képviselője lesz. A t.
közönségen áll, hogy ez igyekezetünkben tömeges
pártolással támogasson. Szabadjon remélnünk, hogy
e pártolás nem marad el, hisz a mi irányunk,
a mi eszménk sorsa sajtóbeli közlönyeink diadaival
vagy bukásával van összeforva.

Kapuzárás után.

Az országgyűlés mindkét házában e hó
21-én olvasták fel a kir. leiratott, mely az
1884—1887. országgyűlés első ülészeit be-
zárta.

Harmincz új törvény szaporította ezen
ülésszak alatt azon tömkeleget, melyet törvé-
nyek gyűjteményének neveznek, s melyben alig
van Magyarországon ember, ki teljesen ottho-
nosnak érezné magát, s bizonyára nincs egy
sem ki biztosan merné állítani magáról, hogy
annak teljes ismeretével bír. Mióta hazánkban a
törvényalkotás, a modern zsidó szellem-
nek megfelelőleg törvénygyártássá vál-
tozott, azóta megnyugvással kíséri az ország
nagyobb fele a törvényhozás szünetelését, azon
pár hónapban legalább nem raknak új terhe-
ket vállaira, azon pár hónapban legalább nem
háborgatják szokásait, nem fenyegetik eddigi
jogviszonyait.

Sajnos hogy ez így van, máshol a nép
tekintete a törvényhozásra van irányozva, et-
től vár mindent, ettől remél mindent, nálunk
csak fél tőle. S hogy e különbség — sajnos
különbség — indokolt, arra elég bizonyíték a
mostani ülészak folyása is.

129 napon tartott ülést a parlament. Elég
idő arra, hogy alkothasson törvényeket nem-
zete nagyságának előmozdítására, de hát a
megalkotottak nem ilyenek.

Mit használt hogy a felirati vitában kézel-
foghatólag mutatkozott az összes ellenzék őri-
ási fölénye? e fölényt nemcsak kiegyenlítettte,
de semmivé tette Tisza Kálmán mamelukjai-
nak — pártjának — örökké szolgálatkész sza-
vazata.

Mit használt hogy a költségvetés tárgya-
lása alatt hetekig tartó vitákban az ellenzék
kimutatta, hova viszi az országot Tisza Kál-
mán kormányzata? engedelmes többsége tét-
elt tétel után szavazott meg, s az ellenzék leg-
jobb igyekezetének sem sikerült, hogy a kormá-
ny tulságos kívánatai teljesítésének csak
egyetlen egyikét is megakadályozza.

Mit használt hogy a főrendiház ujjá-
szervezéséről szóló törvény alkotása alkalmá-
val az ellenzék reá mutatott azon veszélyre,
mely ezen a 48-iki törvények szellemével
merőben ellenkező, sőt a képvisleti rendszer-
rel teljesen összeférhetetlen törvény alkotásá-
ból származhat? Tisza Kálmán intett, térd-
fejhajtó szolgálai pedig szavaztak a mint urok
akarta.

Igy azután a miniszter urak megszavaz-
tattak maguknak nagy, az alsóbb rendű hiva-
taltokoknak pedig oly kevés nyugdíjat, mely
ha az éhen halástól való menekülésre elég is,
a megélhetésre bizonyára kevés.

Megszavaztatta a kormány a Rábaszabá-
lyozási törvényt is, mely törvény azért külö-
nös, mert a szerént a terheket azok viselik
leginkább, kiknek a szabályozásból nemcsak
hasznuk nem lesz, de kárjuk támad.

A felső Dunát is szabályozni fogják a kormá-
ny által keresztül kergetett törvény alapján;
a rossz nyelvek azt mondják ugyan, hogy ebből
a szabályozásból sem lesz másnak haszna mint
a Dunai gőzhajó társulatnak — persze hogy e

társulat nem magyar — hanem hát Tisza
Kálmán úgy akarta, s a mit ő akar, az pártja
előtt szent törvény.

A postai takarékpénztárakról is alkottak
törvényt, de arról hogy legyen mit a takaré-
pénztárba be is tenni — már gondolkodhatik
a közönség, abban a kormány feje ugyan meg
nem fájdul.

A vízi jogot is szabályozták, hogy e sz a-
bályozás mennyire megzavarása a viszo-
nyoknak, azt majd csak a gyakorlat mutatja
meg.

S hogy a befejezés koronája legyen a méltó
kezdetnek, Tisza Kálmán ismét 18 millió fo-
rintnyi új kölcsönt szavaztatott meg, hogy
kormányzata rozoga szekereinek csikorgó ke-
rekeit újra megkenegethesse egy küssé.

De hát rossz törvény, adósság csinálás,
káros kormányzat, megváltozhatik a nemzet
akarataiból, néhány esztendő s a mai napokra
csak mint rossz álomra emlékezünk vissza, de
a mi a Tisza korszak örök gyalázatát képe-
zendi, az pártjának ezen ülészak alatti visel-
kedése. Ez pártatlan, s adja a Magyarok Istene
hogy — Magyarországon legalább — pártatlan
maradjon örökre, mert ez a politikai korrup-
ció, az elvtelenség netovábbjának világos
s eltagadhatatlan tanúsága, mely ha ismétlő-
dék, kétségbe kellene esni a nemzet jövője
felett.

Értjük mi azt, hogy a pártokat a fegy-
lem tartja össze, értjük azt is ha a hatalmon
lévő párt, éppen ennél fogva e fegyelmet erő-
sebben gyakorolja kelletlenül, de ha ez annyira
megy, hogy oda állítja a férfit, miként nyil-
ván feketének mondja ma, a mit fehérnek lát-
tott tegnap, ez oly lealázata nemcsak az egyes-
nek, de a parlamentnek, melynek gyászos
következései, melyek között nem utolsó helyet
foglal el az, hogy a közönség nem hiheti
többé miként a mit a kormány s pártja cse-
lekesznek, azt meggyőződésből teszik, kima-
radhatatlanok.

Am hivatkozzanak a kormány s hivei si-
kereikre, mi ezt a sikert sehogys sem irigyel-
ük tőlök.

SZAPULÓ.

Iczig pályája.

(Képekkel.)

III.

Am Iczig szívébe sem tér a nyugodtság,
Nem mintha sajnálná megcsalt áldozatját,
De boldog a paraszt, még bosszút is állhat,
Egyszer leüti vagy rágyújtja a házat.

Hát a régi gazdát ott hagyja zsellérnek,
S elmegy boldogítani idegen vidéket,
Melynek nemcsak éhes paraszt a lakója,
Hanem finom ur is, a ki a pénzt szórja.

Ott meghuzza magát Iczig nagy-szerényen,
Ugy él kuporogva hagyman meg kenyéren;
De hogy a kastélyban kiürül a zacskó,
Fölmegy, majd szétesve a nagy alázattól.

S min a parasztnak, könnye, átka szárad,
Od'adja a bankót a falu urának,
Nem csinál galibát, hisz jó helytt a pénze,
Még zálogot sem vesz, csak egy váltót értte.

(Folytatjuk.)

Miért szegényedünk?

Nem először vetjük fel e kérdést, de szüksé-
ges ismételve foglalkozni vele, mert elég sajnos
egyre a felszinen tartja magát s bár Jókay szerint
manapság »sült galamb«-nak hívják a nemzeti ma-
darat, mely helyére lépett az ősi »Turul«-nak, nem
várja senki, hogy önként repüljön szájába, kivéve
természetesen az erre kiváltságos szabadalommal bíró
kormányparti mamelukkokat.

Méltán foglalkozhatunk tehát azon kérdéssel, mi
oka lehet e nagy hanyatlásnak? Hiszen az előtt bol-
dog kanaanak hívták Magyarországot, mi változott
meg tekát e boldog kanaanban annyira, hogy mosto-
hájává lett gyermekeinek?

Megváltozott a kormányzat szelleme, a keresz-
tény elveket a zsidó szellem turta ki onnét, s ezen
változás természetes folyományában földesurrá, hiva-
taltokká, a saját intézőjévé, honatyákká tette
a romboló szellem, ha nem egyedül, de minden esetre
kiváló képviselőjét, a zsidót.

Valóban elfacsarodik az ember szíve, ha látja,
hogy a magyar föld mint kerül zsidó kézre, kiket
hiába kürtöl Tisza Kálmán, ez a legnagyobb keresz-
tény zsidó jó, sőt »jobb« hazafinak a kereszténynél,
mert a ki mint a zsidó azt tartja, ott a hazám, a hol
könnyen jól lakom. az jó hazafi nem lehet soha, az
hazai földhöz csak addig ragaszkodik, míg neki
hasznat hoz, de otthagyja a mint áldozatot kíván.
Hova jutunk, ha a zsidó továbbra is rohamosan ter-
jeszkedik? Jó indulatot szinelve fölkeresi a szorult
gazdát s szívesen még ajánlatja is segítségét, no ter-
mészetes, jó kamatra, mert ingyen krisztus koporsó-
ját sem őrzi, de hát mikor az ember megszorul,
nem igen erős a számításban s nem igen válogatós
az eszközökben; így hogy uszorás a kamat, hogy a
jó indulatot a gonoszság keltette az árendás ur ke-
lébe, azt a kölcsönvevő nem keresi, azzal sem törő-
dik, hogy a kamattal a felszaporított tőkét írják a
váltóba, de tudja is mi az a váltó? Megtudja akkor,
midőn az 50 forint kölcsönből 300—400 forint lett s
megütik a dobot a ház előtt. Ekkor azután a kedves,
jószívű segítő nem ismer többé könyörületet, — hisz
pénzét nem úgy lopta — licitál s miután ellene
igérni senki sem mer, rajta is marad a birtok potom
áron; ekkor ismét kegyessé lesz, kiadja a földönfu-
tóvá lett gazdának saját földjét, hogy harmadából mi-
velje; s a zsellér hálálkodva a zsidó nagylelkűségén,
dolgozik, izzad, fárad, koplal a zsidó meggazdago-
dásáért.

De ez az éremnek csak egyik oldala, tekintsük
meg a másikat it.

S e másik oldal, ha igazán megakarjuk vallani
saját fajunknak, a keresztény szellemnek, a keresz-
tény erkölcsöknek gyöngeségét, talán nem túl erős a
kifejezés sem, elkorcsosodását mutatja.

Tétlenül nézzük egymás pusztulását, nem teszünk
semmit, vagy csak igen keveset egymás védelmére,
magunk mentésére s összedugott kézzel közeledünk
mintegy félálomban az örvényhez, mely eltemet, sőt
még megkönnyítjük a zsidó munkáját, magunk csinál-
juk az utat, melyen kényelmesen járhatson; aka-
dályokat gördítsünk egymás jó igyekezés elé, nem
hogy támogatónk, sőt taszáljuk egymást; szokássá
vált közöttünk, hogy nem azt nézzük, ki mennyit ér,
hanem hogy mennyit tud mutatni. Iparkodunk ennélfogva
mutatni mindenben minél többet, a lényegyet
elhanyagoljuk, no a czafrang dolgában azután nem
is győz le bennünket senki.

Mit csodálkozunk ha a magunk csinálta uton a
zsidó szívesen jár?

Midőn tehát a zsidó tultengés ellen küzdünk,
saját hibáink iránt sem szabad elnézőknek lennünk, s
ha egyszer elmondhatjuk, hogy nincs többé magyar
ember, ki önhibája miatt lett áldozata a zsidónak,
akkor már elértünk felére azon hosszas, küzdelmes s
fáradtságos utnak, mely magasztos célunkhoz vezet.

S. P.

Vidék.

S. Endréd, 1885. május 18

Üdvözljük a »Népjog«-ot ujult alakjában, régi
szellemében, nehezen vártuk, de ime itt van előt-
tünk; adjon Isten áldást működéssére.

Sok mindenféle történet utolsó levelem óta, ha-
nem majd csak válogatva mondok el egyet-mást, hogy
tudósításomat az igénybevehető térhez mérjem.

Nagyon zsidósodunk még a törvényhatósági zöld
asztalnál is. Igaz, hogy számszerint a keresztények
volnának többségben, csak hogy a zsidóság megjelenik
a zöld asztal körül, míg a többi bizottsági tag csak
ugy, ha porzik az ut Kaposvárig. Mert az is aka-
dály ám; ha eső van, akkor ugyan kinek volna kedve
magát Kaposvárig a sárba fullasztatni?!

Különös, hogy időnként hol itt, hol ott keresz-
tény gyermekek tűnnek el, egy idő múlva, hol rövi-
debb, hol hosszabb az időköz, azután megjelenik egy
körözés, mely jelzi az eltűnést s azzal hivatalosan
vége a dolognak. A szegény szülők? azok csak türjék
keservüket; a bizonytalanság iszonyait szegény gyer-
mekük sorsa felett. Így történt nálunk is. Pintér
Mari, 9 éves leány, márczius hó 29-én, a midőn En-
drédről Kiliti felé haladt, a kiliti szőlőhegyek sar-
kánál eltűnt és azóta sem élve, sem halva elő nem
került. Hogy a kutatás iránt miféle tényleges intéz-
kedések történtek, azt nem hallottuk, csak f. évi má-
jus hó 2-án megjelent megyei hirdóban olvashattuk:
»Pintér János endrédi lakosnak Mária nevű 9 éves,
nyulánk termetű, kerek arcu, szegszin haju, barna
szemöldű, kékes szemű, szabályos száju és orru kis
leánya, kinek a függők által kiszakított fülei voltak,
márczius hó 29-én a szülők háztól eltávozott s azóta
feltalálható nem volt. Körözendő.« — Tehát az eljárás
meg van. Már most csak az a legkülönösebb,
hogy Magyarországon — 1 és fél órai területen, a
mely ugyszólván Magyarország legvilágosabb vidéke,

egy 9 éves leány eltűnt úgy, hogy azt másfél hó alatt sem sikerült sem élve, sem halva előkeríteni.

Ilyen eset fényes és drága rendőrségünknek nem nagy dicsőségére szolgál. Különösen, mikor szélteben beszélnek, hogy a leányt a kiliti szőlőhegyek sarkainál valaki a szőlőbe hívta magával; sőt ezt a valakit meg is nevezik. Annyi is köztudomású, hogy szokásban van azon a vidéken az, hogy a zsidó banyával hátán, bejár a szőlőhegyre, és ott a borköre alkuszik s azután mikor ideje van, a számára kiűnt hagyott hordókból kiszedi a borkövet. Itt nálunk is jár ilyen kővágó zsidó, annyit csak meglehetett volna tőle kérdezni, nem-e látta a kis leányt a szőlőhegy alatt elhaladni. És ha nem, Isten neki, de egyik szó a másikat adhatta, egyik nyom a másikra vezethetett volna. Ma már persze, hogy késő volna, mert én azt hiszem, hogy a kis Mária Eszterkével együtt dicséri az urat az angyalok között. Hiába vesződni pedig alig volna érdemes. Nyugodjunk meg abban, hogy a kis Mari csak kis leány volt; nem kell azon csodálkozni, ha eltűnt; eltűnt itt annál ötszörte nagyobb tárgy is, azért még sem akadt a nyomára eddig senki sem. S nyugodjunk meg, hogy benn van a rendőri közlönyben: »körözendő.« S. L.

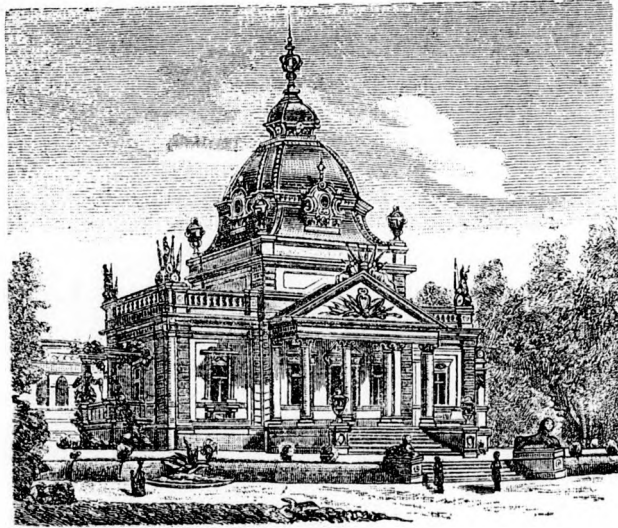
— **Orosházáról** írják lapunknak: Pünkösöd vasárnapja kétszeres ünnep volt reánk nézve. Szeretett képviselőnk Veres József ugyanis e napon tartotta beszámoló beszédét s ez alkalomra körünkbe érkezett az orsz. antiszemita párt két kitűnője: Ónódy Géza és Simonyi Iván is. Fogadtatásuk impozáns volt. A vasuti pályaháznál fellobogóztok kocsik hosszú sora, fiatal gazdákból álló bandérium s ezerekre menő közönség várt a kitűnő vendégekre s szűnni nem akaró éljenzések közt kísérték be őket a városba, képviselőnk vendégszerető lakására. Rövid pihenő után a piacra vonultunk ki, hol a szónokok számára szépen díszített tribune volt felállítva. Képviselőnk beszéde a legzajosabb helyeslésekkel találkozott s Ónódy és Simonyi beszédei a legvégső fokig emelték a lelkesedést. Erre fényes közvacsora volt, melyen mintegy 400 választópolgár vett részt. Elképzelhetni, hogy régi jó magyar szokás szerint áldomás volt bőven s az emelkedett kangulatu társaság késő éjjelig maradt együtt. Ünnepeink sikere teljesen megzavarta és kétségbeejtette a helybeli sakter-pártot, mely most már kénytelen belátni, hogy erőlködése hasztlanok, mert úgy az antiszemita elvek, mint a képviselőnk személye iránti szeretet kiirhatatlan gyökereket vertek polgáraink szívében.

HIREK.

— **Az antiszemita pártkör** bomlását hirdetik a zsidó lapok, különösen pedig a »Függetlenség«, mely szereti úgy tüntetni föl magát, mintha ő volna a hamisítatlan antiszemita elveknek egyedüli képviselője. E hírek, melyeknek célja az antiszemita pártot a közönség előtt kompromittálni, teljesen a légből kapottak. Épen azért — értesülésünk szerint — a kör tagjai a napokban egy nyilatkozatot bocsátanak ki, melyben konstatálják, hogy a kör — dacára az ellenkező híreszteléseknek — maig is fennáll s a jövőben is folytatni fogja hivatászerű működését. A mi a »Függetlenség«-nek lapunk szerkesztője, Szalay Károly elleni vádjait illeti, azokon az első pillantásra megtetszik, hogy nem egyebek személyes boszu és irigység kifakadásainál. Hogy e vádak mily alaposak, kitészik abból az állításból, mely szerint a »Magyar Lap« kiadására szánt alap már márczius 28-án el volt költve. A »Magyar Lap« tényleg csak április 25-én szünt meg s ekkor sem azért, mert lehetetlen volt tovább fennállania. A nyomdai és irodai berendezésen kívül ugyanis, melyekbe körülbelül 4000 frtot fektettek be, s az előfizetési pénzek visszatérítése után, még mindig fenmaradt a hirlapi alapból 1100 frt, oly összeg, a mennyivel a »Függetlenség« pénztára nem mindig rendelkezik. Hogy miért szünt meg mégis a »Magyar Lap«, azt talán jobban tudja a »Függetlenség«, mint mi. Sejtve tehát, hogy a Függetlenség támadásait ugyanazok sugalmazzák, a kik a lap megszüntetését sürgették, azzal a képtelen ürügygel, hogy az megjelenése második, sőt ötödik hetében sem fizette ki magát: nem érezzük magunkat kötelezve e támadásokra részletesen reflektálni. A kik józanságuknak és jóakaratauknak olyan furcsa jeleit adták, mint ezek az urak, azok nem számíthatnak arra, hogy handabandáikat bárki is komolyan vegye.

— **Hugo Viktor**, kinek betegségéről lapunk mult számában már említést tettünk, e hó 21-én csakugyan meghalt. Hugot Franciaország legnagyobb költőjeként ünnepelte. Az ő dicsősége kiegészítő része volt a nemzet dicsőségének, s azért érthető az a lázas izgatottság, melylyel halála hírére az egész Franciaország fogadta, s az a minden mértéket meghaladó gyászpompá, melylyel ravatalát körülveszik. Hugo

Viktor 1802-ben született grófi családból. Atyja Napoleonnak egyik jeles tábornoka volt, anyja pedig leánya egy vendéi csapatvezérnek, ki végső lehelletéig küzdött a köztársaság ellen, a legitim királyság érdekében. Az anyja befolyása alatt serdült fel Hugo Viktor s így nem csoda, hogy ifju korában mindenek fölött vallásos és királypárti érzelmű volt. Első munkáját, melylyel a francia akadémia pályázatán feltűnést keltett, tizenöt éves korában írta. Ezután gyorsan követték egymást művei s már 1822-ben megállapított költői hírneve volt s egybe kelhetett szíve első választottjával, Foucher kisasszonnyal. A költő, ki műveiben eleinte klasszikus mintákat követett, később a francia romantikus iskola megalapítója lett. Főlépése valóságos forradalmat csinált az irodalomban s egész harcok folytak egy-egy szindarabjának, mint p. o. a Hernáninak, a Borgia Lucretiának előadhatása miatt. Irói egyéniségének változását nyomon követte politikai nézeteinek változása is. A rajongó royalistából épp oly rajongó köztársasági, a buzgó katolikusból az egyháznak s a papságnak erős gyűlölője lett. A 48-ki forradalom már a republikánusok közt találta, eleinte ugyan a mérsékeltettek sorában, később azonban a legradikálisabb árnyalat vezetői közt. Midőn 1852-ben a köztársaság elnöke magát mint III. Napoleon császárrá kiáltotta ki s az ösmeretes államcsinyt rendezte, Hugo Viktor is a proskribáltak közt volt. A költő menekülni volt kénytelen s Jersey szigetén vonta meg magát. Innen emelte föl időközönként hatalmas szavát a császár ellen, a kit ő »Napoleon le petit«, »Napoleon, a törpé«-nek nevezett el. Később Bruxellesbe költözött át, itt érte annak a híre, hogy a sedáni vereség után 1870-ben a francia nemzet Napoleont elűzte s kikiáltotta a köztársaságot. E hírre azonnal visszatért Párisba s megösmérkedve Gambettával, tehetsége szerint igyekezett az új állami rend megszilárdításán. A Kommune leveretése után élethosszig való szenátorrá lett, de azután tényleges politikai szerepet nem igen játszott. Nehányszor megjelent ugyan a felső kamarában, de ideje java részét

ORSZÁGOS KIÁLLITÁS.

Király-pavillon.

az irodalomnak, főleg pedig családjának, kis unokáinak szentelte, kiket bálványozásig szeretett. Mindvégig megőrizve szelleme és teste rugékonyságát s mintegy 5 millió franknyi vagyon birtokában nem szorulva senki kegyére, így élte boldogan utolsó éveit, míg végre rajta is beteljesedett a mulandóság kéréletlen törvénye. Temetése hétfőn d. e. 11 órakor lesz, s a mint a készülétekből kitészik, valóságos nemzeti gyász-ünnepé fog alakulni. Holttestét a Pantheonban helyezik el, melyet e czélből megfosztanak templomi jellegétől. Hogy Hugo Viktorban sokat veszített Franciaország, az bizonyos, de, úgy látszik, a francziák nagyon is tuzoznak vesztességüket. Mint politikai mindenestire számbajövő egyéniség volt, de inkább szónok, mint államférfi, nem a tettek, hanem a szavak embere. Dicsőségét, nagyságát különben kétségkívül irodalmi működése alkotta meg. Egy egész könyvtárt tesznek ki már megjelent művei s ezenkívül számos kéziratot hagy hátra. E művek közül számos le van fordítva magyarra is, a mint hogy hisszük, bejárta az egész világot. Merész képzelet, csillogó nyelv, az ellentétek hatalmas szembeállításai: ezek teszik ki Hugo Viktor költői hatásának titkát. Franciaországban ma egyértelmű a haza-árlással, kétkedni abban, hogy Hugo Viktor volt a világ legnagyobb költője, de ez a vélemény a többi nemzetek gondolkodójánál korántsem talál feltétlen követőkre. Minden esetre a jövőnek van még fentartva, hogy Hugo Viktor világirodalmi jelentősége fölött végérvényes ítélet mondjon. Annyi bizonyos, hogy költő volt, a kinek hatása messze terjedt hazája határain túl s ezért részt kívánhat magának a dicsőségéből; de ember is volt, gyarló és gyöngye, mint a többi, s ezért számot tarthat arra, hogy megbocsássuk emberi tévedéseit. Legyen hát emléken dicsőség és nyugalom hamvain!

— **Véres családi dráma** folyt le mult vasárnap Budán, az uri-utczában. Csóry János egykor ügyvéd volt, majd Gyöngyös város főjegyzője, később azonban elbetegesedett, állását elvesztette s felgyógyulva az államnál keresett alkalmazást. Kapott is; a budapesti fenyítő-törvényszékhez kineveztek jog-gyakornoknak havi

25 frt fizetéssel. Ebből kellett nejevel s 8 esztendő kis lányával megélnie. A szerencsétlen ember mindent elkövetett helyzete megjavítására s legutóbb is aljegyzői állásért folyamodott. A várt kinevezés azonban újra elmaradt. Csóry lelkében rettenetes elhatározás fogamzott meg. A törvényszék elnökétől két napi szabadság-ídőt kért s azzal haza sietett. Fialat neje a tüzhely körül volt a konyhában. Gyermeke, a kilencz éves Irén eléje futott s megcsókolta kezét. Csóry szóltanul ment be a szobába s később behívta magához a gyermeket is. A szegény asszony ott maradt a tüzhely körül s főzte tovább a szegényes ebédet. Alighogy a kis leány betért a szobába, lövés dördült el s nyomában fájdalom sikoltás hallatszott. Az apa rálött gyermekére. Csóryné betoppant a szobába. Férje ott állott az asztal mellett, kezében tartva a revolvért. — »Nem akarok tovább küzdeni az élettel!« — kiált csaknem síró hangon s kinyújtotta karját, hogy ismét lőjjön. Az anyja fölkapta kis lányát a padlóról s kiszaladt vele az udvarra. Az elkeseredett ember utánuk iramodott s rájuk lőtt kétszer egymásután. A menekülők befutottak a házmaster lakására s maguk után rántották az ajtót. Csóry ide is követte nejét s gyermekét, föl akarta szakítani az ajtót. Látna hogy nem juthat be, maga ellen fordította a pisztolyt s szájába lőtt. Holtan rogyott a kövezetre. A súlyosan megsérült kis lányt a budai János-kórházba vitték, azonban a legodosabb ápolás sem tudta megmenteni s három nap mulva kiszenvedett.

— **Ismerik egymást.** Palästínában tartózkodó zsidók összes előljárói, mintegy 80-an, óvást emeltek az ellen, hogy az Európában mozgósított zsidók Palästínába vándoroljanak. Ez óvást meg is küldték egész »Israelnek«, felelőssé tevén őket a netáni bevándorlás okozta minden szerencsétlenségért. Persze hogy protestálnak, mert hát minél több zsidó tud be, annál kevesebb gojim esik egy ottani zsidóra, kit kedve szerint csalhasson. De meg azután ismerik a zsidók jól saját népüket, s tudják, hogy ha nem lesz idegen, akkor az únsere Leutok majd egymást csalják s fosztogatják.

— **A nihilisták új tevékenysége.** Odesszából írják e hó 18-áról: A nihilisták az angol-orosz háboru közeli kitérése iránt vérmes reményeket tápláltak, s ennek következtében a politikai tevékenységét egyelőre megszüntették. Minthogy azonban a háborus felhők eloszlottak, a nihilisták újra dolgozni kezdenek és az új tevékenységnek első jelét Karkovban adták meg. A karkovi eseményekről a következő részleteket közlik: A napokban a karkovi rendőrség arról értesült, hogy a subanovi-utca 8-ik számú házában titkos nyomda van berendezve, a melyben új proklamációkat készítenek s hogy a jelzett házában a veszedelmes nihilisták összejöveteleket tartanak. A nihilisták elfogatása czéljából e hó 14-én reggeli kilencz órakor az illető város-rész valamennyi házáat vizsgálat alá vették, s a 8-ik számú ház felügyelőnökét vallatásra fogták. Minthogy ama két fiatal ember közül, a kik nála egy szobában laktak, egyik nem volt otthon, Sisov rendőrbiztos kihívta a másik fiatal embert, hogy őt távollevő lakótársa felől kikérdezze. A jelen volt fiatal ember, egy Lebedinszki Plátó nevű rosztovi illetőségű tanuló, kezdetben vonakodott engedelmessé a rendőrnek, de csakhamar ingre vetkőzve megjelent szállásadójának szobájában, hol a rendőr várta őt. A rendőrbiztos ekkor egy rendőr altiszt és két tanu kíséretében a szobába lépett. Lebedinszki ez alatt az ablakhoz ment, és mikor egy másik rendőrbiztos, Jessenko a szobába lépett s egy székre ült, hogy Lebedinszkit kihallgassa, ez észrevétlenül az ablak vánkosa alól egy revolvért vett elő és abból Jessenkóra lőtt. A rendőrbiztos azonban holtan rogyott össze. A másik rendőr erre gyorsan elmenekült, míg Lebedinszki kétszer rálött a rendőr altisztre s azt életveszélyesen megsebesítette. Ez utóbinak azonban még volt annyi ereje, hogy Lebedinszkire vesse magát, s ezt addig erősen tartsa, míg Sisov néhány más rendőrrel segítségére jött. A kétségbeesésig ellentálló Lebedinszkit végre megkötözték s a szobát alaposan megvizsgálták. Egy titkos rekeszben teljesen felszerelt nyomdát, nagymennyiségű robbantó anyagot, revolvért, tört, álarcot, parókát s több effélélt találtak. Lebedinszkit természetesen fogságba vitték s társainak kinyomozására erőves vizsgálatot indítottak meg.

— **Petőfi hamvai.** A segesvári csatatérnek, melyet Petőfi halála tett nevezetessé, diszes emlékkövel való megjelölését javasolta dr. Farkas Dezső kolozsvári egyetemi tanár. A helyet, hol nagy költőnk földi maradványai porladoznak, még élő szemtanuk tanúsága után hozzávetőleg meg lehet határozni, s így legalább azt a földet, melyben vagy melyhez közel a drága hamvak nyugszanak, meg lehetne jelölni diszes emlékkövel. A segesvári-fehéregyházi mező, a magyar szabadságharc Golgothája még jeltelen; csak a növényzet bujább és elevebb a hősök porai fölött. Az emlékkő alakjára nézve dr. Farkas azt javasolja, hogy az ne legyen szobor, ne obelisz, hanem egy óriási gránitnégyzög melyet a szomszédhelyről gördítsenek alá, lehetőleg arra a helyre, a hol Petőfi hamvai nyugszanak. Ezen a kőlapon legyen bevésve Petőfi neve könnyen olvasható nagy betűkkel. Az emlékkő ügyével kapcsolatban dr. Török Aurel egyetemi tanár, a jeles antropologus mozzalmat indit az iránt, hogy Petőfi földi maradványainak feltalálása végett a segesvári csatatéren ásásokat rendezzenek, a mi néhány fennmaradt kraniológiai adat után reményhetőleg eredményre fogna vezetni. Ismeretes ugyanis, hogy Petőfinek feltűnő keresztbenötök a zápfogai és koponyájának alakjáról is vannak hiteles adatok. De egyébiránt ha a csontok föltalálása nem is sike-

rülne. csak a tartozó kegyeletnek tennék eleget, ha az első honvéd csontokat egy sírba gyűjtőnek össze, s e sír fölé emelnék örök időkre szülő emléket.

— **A villámvonaton**, mely június 1-től kezdve naponta közlekedik Budapest s Bécs között, délelőtt 11 órakor indul Budapestről s délután 3½ órakor már Bécsbe ér, Bécsből éjjeli 11 óra 20 perczkor indul, s reggeli 4 órakor már Budapestre érkezik. Utközben csak Pozsonyban vesz fel utasokat, még nem vagyunk egészen tisztában, vajon e repüléssel egyenlő sebességű utazás a zsidó pénztárosoknak kedvez-e inkább, a kik a kasszával elakarnak osonni, vagy a »rönd« embereinek, a kik őket kergetik.

— **Emlékszóbor Kisfaludy Károlynak**, Győrött, gróf Laszberg Rezső és Lacza Ferencz győri polgármester elnöke alatt 100 tagból álló »Kisfaludy-szóbor végrehajtó bizottság« alakult oly czélból, hogy a kiváló költő születésének századik évfordulóján Győrött szobrot emeljen. E bizottság most a nagy közönséghez fordul, hogy a kegyelet és hála művének méltó végrehajtásához hozzájáruljanak. A begyűlt pénz Győrmege házipénztára fogja gyűmölcsözőn kezelni.

— **A szultán fia**. A múlt hétfőn a szultánnak két fiát, Alamand effendit és Abdel Kader effendit hercegeket először vezették be az iskolába, hogy megismeressék őket az abc rejtelmeivel. Török szokás szerint a két herceget ünnepi menet kísérte az iskolába és onnét vissza a palotába. Itt a szultán és miniszterei, valamint az udvari méltóságok ünnepélyesen fogadták és üdvözölték a hercegeket, mire a tulboldog apa vendégeinek édességeket és süteményeket adott, a város szegényei számára pedig nagyobb összeget adományozott. Végül a jelenlevők hangos imádságot mondtak a szultánnak és utódjainak hosszú életéért.

— **Idegének Budapesten**. A kiállítás, mint azt előre látni lehetett, számos idegent vonzott az ország fővárosába, még pedig nemcsak a vidékről, hanem a külföldről is. A pünkösdi ünnepek alatt különösen két külföldi testületnek Budapesten tett látogatása érdemi meg a fölemlítést. A csehországi gazdasági egyesület tagjai Lobkovitz és Schwarzenberg hercegek vezetése alatt jártak nálunk, s a mily szíves ünnepelésben részesültek általunk, épp oly rokonszenvet tanúsítottak ők irányunkban, s épp oly lelkesedéssel nyilatkoztak gazdasági fejlődésünkről. A kiállításon kívül meglátogatták a kisbéri állami méntelepet is, s egészen el voltak ragadtatva annak kitűnő berendezése által. A csehek ma Ausztriában döntő szerepet játszanak, s e körülménynek fogva sokat jelent ránk nézve, hogy nemzeti és gazdasági fejlődésünk iránt való jóakarattal tértek vissza hazájukba. Itt járt továbbá a bécsi írók és journalisták testülete, az u. n. »Concordia« is. Összesen voltak százheten, köztük legalább száz zsidó. Ezek csinálják Bécsben a közvéleményt. Ott tehát a sajtóviszonyok még rosszabbak mint nálunk, mert itt legalább még eddig minden 100 újságíró közt akad körülbelül 30 keresztény. A bécsi zsidó zornaliztók tiszteletére budapesti kollegáik nagy hűhöt csaptak, voltak lakomák, folyt a pezsgő, reccsgetek a toasztok, s az általános becsipésben megvalósult Bécs és Budapest közt az igazi Kohn-kordia.

— **A három jó madár**, avagy a felsült rendőrök, vagyis a rászedett fehérváriak mint a »Székesfehérvár és vidéke« írja; Május 12-én, három nagyra törő akasztófavírág szerencsétlenül látogatásával Székesfehérvárt, az »ösvárost.« Hozának vala magukkal több rendbeli hamisított posta utalványt, a melyeken feladási helyül Nagy-Kanizsa, érkezési helyül Székesfehérvár volt kitüntetve. Hogy családi szándékukat még inkább kivihessék, egyikük baka ruhába öltözött. Az ex baka délután beállott a Nádor-utczában levő Eisenbarth-féle órászületbe s előadta, hogy neki órávevő szándéka van, de pénze nincs, mert a birtokában levő 48 frtról szóló utalványt délután nem váltják be a postahivatalnál. A rozgat nem gyanító üzletlajdonos hajlandónak nyilatkozott az utalványlapnak készpénz gyanánt elfogadására, s az amice vett is egy kettős fedelű remontoire órát s lánczot. Innét Weisz Adolf, férfi ruhakereskedőköz mentek, s ott több ruhadarabot vásároltak. Sikerkülvén az ügy, este beültek Nagy Miklós bordélyházába mindhárman, s hatalmasat mulattak. Innét Lakner bordélyházába mentek, hol átöleltek az egész éjszakát. Mindkét helyütt hamisított posta-utalvánnyal fizettek. Az egész dologban az a legnevezetesebb, hogy rendőrségünk még tegnap este nyolcz órakor távirati értesítést kapott Nagy-Kanizsáról, melyben figyelmeztetik a három jó madár jövetelére. Mozgósítva volt az egész rendőség, összebolyongták az éjlet minden korszakát; — de hát olyan pechjök volt, hogy épen oda nem mentek, hol a család drádoztak. Szűts, utcai rendőr hajnalban találkozott az indóháznál az egész éjszakán keresztül mulatott jómaderakkal s fölszólította őket igazolványaik felmutatására. Kettőjök eleget is tett a rendőri felszólításnak; de a harmadik nem tudta igazoló-jegyét felmutatni s midőn azt Szűts leakarta tartóztatni, félrelétek a rendőrt s a visuti sineken át a rétre menekültek. Azóta az egyik jómadár megkerült és faczér asztalos-legénynek vallotta magát. Vallomása biztos kiinduló-pontot szolgáltatott arra is, hogy az igazság keze társait is utólerje.

— **A bérmlás szentségében** a pünkösdi ünnepek alatt részeltették a híveket főpapjaink mindenféle az országban. Mint mindenben a mi fenséges, ó eminenziája a hercegprimás ment elől a példával Esztergomban, saját székvárosában. Samassa József egri érsek Heves városában, Pauer m. püspök Székes-Fe-

hérvárott; Kováts Zsigmond megyés és Pribék Antal címz. püspökök Somogyban, Szombathely püspöke pedig szintén székvárosában osztották a szentséget a híveknek Pünkösdi ünnepeiben. Az egyháznagyokat mindenféle méltó kitüntetés s ünnepélyességgel fogadták.

— **Haan Rezsőt**, az »Esztergomi Közlöny« szerkesztőjét, a vidéki hírlapirodalom egyik legkiválóbb képviselőjét mély bánat érte. Édes anyja, özv. Haan Károlyné asszonyasság f. hó 23-án élte 74-ik évében meghalt. A boldogulat nemcsak családjára siratja, de elhunytát fájlatja az egész vidék. Legyen áldott emléke.

— **Rövid hírek**. Vereben Varjas Zsófi 18 éves leány e hó 18-án kutba ugrott. Öngyilkosságának okát azt beszéli, hogy mostoha anyja midőn búcsú volt a faluban, nem engedte fehér ruhába öltözni. — **József főherceg** 13 alesuthi iparost saját költségén felutaztatott az orsz. kiállítás megtekintésére. — **Sárközy Aurél** Fehérmegye alispánja e napokban vette át hivatalának vezetését. — **A belügyminiszter** Ó-Perint és Szt.-Martin közsegeket Szombathely várossal leendő egyesítését elrendelte. — **Dr. Komlósy Ferencz** orsz. képviselő a kövesdi plébániára nevezetett ki helyettesül. Gratulálunk! — **Némédi** a fővárostól alig két mértföldre fekvő s Pestmegyének egyik legtisztább, legrendezettebb községe teljesen leégett, lakosainak nagy része koldussá lett. — **Bécsben** az alsó-ausztriai tartománygyűlés egyik tagja százezer forintot ajándékozott jótékony célra; abból, hogy az adakozó névtelen akar maradni, bátran következtethetjük, hogy nem zsidó.

Az országos kiállításból.

A király-pavillon.

Barokk stílus, kiválóan díszes épület, mely dominálja a körülötte levő területet. Pompás homlokzata, nyulánk oszlopaival s kellemesen emlékdő lépcsőzetével, mindjárt magára vonja a szemlélő figyelmét. A nem nagy, de helyes arányával mégis imponáló épületre merész ívű kupola borul, mely a legújabbkori tiszta barokk-stílus bélyegét nyomja rá.

E pavillon ő felségének s az uralkodóház tagjainak van fentartva. Maga az épület, a kupola, a festett ablakok, a termek barokk festése, a drága és kitűnően izléses butorzat, sőt még a pavillon körül elterülő kert is: mind kiállítási tárgy.

Van ezenkívül a pavillonban a király és a királyné számára egy-egy díszes szoba, mindegyik mellett egy kis boudoirral, s egy nagy elfogadó terem, melyet a főváros előkelő polgárai pazar fényvel rendeztek be.

Gazdasági eszközök s gépek.

Annnyira tökéletesítve vannak gazdasági gépeink, hogy e téren kevés újat mutat fel a kiállítás, nagyon családik azonban, a ki azt hinné, hogy ezért nem érdekes s nem tanulságos a mezőgazdasági gépek kiállítását megtekinteni. Ellenkezőleg felelte érdekes meggyőződni, mennyire igyekeznek gyárosaink, hogy magokat a külföldtől emancipálhassák s önállólag kielégíthessék a gazda közönség mind nagyobb mérvű szükségleteit. S a haladás itt örömmel konstaltálható.

Első rendben említendő a kiállító között Kühne Ede Mosonyból, hogy kiállításában az országszerte ismert s nagyra becsült Trieur-ök erősen képviselve vannak, önként érthető. Nicholson, Strobl, Baruch és Kollerich Budapestről, Havas és társa Nyitráról szépen mutatták be gyáraikat. Ott van Gubicz László is, s ki ne ismerné széles Magyarországon e cézget? többi között több vasu ekével, mely gyártmány e céznek specialitása; e több szántó vasu ekék között első rendűek az úgynevezett Krumpach ekék.

A gépek gyártásában kiváló helyet foglalnak el a Trieur-ök, itt, mint már fentebb is említettük, az elsőség kétségtelenül a Kühne mosonyi cézég; ámbár Brogle és Müller Budapestről is nagy mennyiségben s elég jó minőségben gyártják.

Höcker gyára (Budapest) locomobilokat állított ki, melyek dicserik a gyár technikai vezetését. Ott vannak Röck István gőz- és cséplőgépei is, melyek kitűnő jósága annyira s oly széles körben ismert, hogy arról szót vesztegetni teljesen feleslegesnek látszik.

A magyar gyárosok közül a külföld is megkereste ez irányban kiállításunkat. Ausztriából kevesen vannak itt, s csak főherceg Albrecht, Hoffherr és Schrautz bécsi, Umrath és társai prágai, Heid stockeraui, Reisenzahn prágai és Schwarzszt-pölteni gyáraik vannak képviselve, az utóbbiak haltenyészto és szállító készüléke nemcsak megtekintésre, de figyelemre is méltó.

Németországból Sack Rudolf (Plagwitz) igazolja ekével világhírét, az Eckert-féle, ugy Koppel Arthur berlini gépgyára kitűnő gépek által vannak képviselve.

Ki kell emelni az Ofverums Bruk svéd gyárt, különösen árának olcsósága miatt, mely az áruk kifogástalan minősége mellett valóban meglepő.

Hogy az angolok közül Robey, Ruston és Proctor, Howard nem hiányoznak, természetes, valamint az is, hogy az általuk kiállított tárgyak első rendűek, ugy minőség, mint kivétel tekintetében, annál feltűnőbb, hogy Fowler, Claythorn és Shuttleworth, Garrett és Ransones hiányoznak.

Amerikát Marsh képviseli egy kaszálo géppel és

B. F. Avery és fia Kentuckyból gazdasági eszközök nagyobb gyűjteményével.

Hogy a megnevezettek által az összes kiállító nevei kimerítve nincsenek természetes; de már az említettek is elég bizonyítékot nyújtanak arra nézve, hogy kiállításunk a gazdasági gépipar terén nevezetes haladás jele, nemcsak azért, mert minőségileg figyelemre méltó tárgyakat mutat fel, de azért is, mert iparunk e része tulnyomó nagy részben biztos keresztény kezekben vagy, s így annak természetszerű mind nagyobb fejlődése remélhető. *Rusticus.*

A törvényházból.

— **Halálra ítélt apagyilkos**. Herczeg Ferencz vörösbereányi lakost, 1885. február 8-án a község szölei alatt halva találták. Minthogy a vérnyomok saját udvarába vezettek vissza, fiára, a vele egy házban lakó Herczeg Jánosra esett a gyanu s azonnal el is fogták. Bevallotta, hogy ő ölte meg apját, még pedig azért, mert anyai örökségét nem akarta kiadni s mert nejevel ágyassági viszonyba akart lépni. Már 1885. február 4-én eltökélte magát arra, hogy atyját kivégezi. Szándékát február 7-én este ki is vitte; hazajővő apját a konyhában egy doronggal addig ütlegelte, míg az öreg ki nem adta lelkét. A gyilkos neje csak akkor rohant ki a konyhába, midőn hallotta apja kiáltásait, hogy »ne bánts, édes fiam.« Herczeg János, ki 33 éves, izmos férfi, egy ökrösszekérre tette apja holttestét s kivitte a szőlők alá, hogy a község lakóit abba a hiedelembe ejtse, hogy Herczeg Ferenczet más valaki ölte meg. A végtárgyaláson az asszony bevallotta, hogy az öreg sohasem hagyta békében. A veszprémi kir. törvényszék az apagyilkost kötéthalálra ítélte. A kir. tábla a halálosítéletet helyben hagyta.

— **A bécsi hadügyi levéltár és a magyar történetírók**. Mult évben a Pester Lloydban egy czikk jelent meg, mely megtámadta Rechron Rechberger József lovag ezredes, a hadügyi levéltár igazgatóját, ki a magyar történetírókkal durván bánik, E czikk miatt az ezredes a budapesti főügyész által sajtópórt indított. A czikk szerzője dr. Szentkláray Jenő egyetemi tanár és plébános kijelentette, hogy ő »A csajkások története« című művéhez gyűjtött adatokat a bécsi hadügyi levéltárban s egy hajóminta lemásolásáért az ott levő őrmester 25 fírtot kért; mikor ő maga fogott hozzá egyes rajzok lepauszálásához, az ezredes belépve a szobába, elrántotta előle a szalmapapirt, azt mondva, hogy foltot fog ejteni a rajzon. E méltatlan bánásmód őt, a szakembert nagyon elkeserítette és barátai tanácsára írta meg az inkriminált közleményt. Kinyilatkozta azonban, hogy ő ebben csak elvi szempontból indult ki és Rechron ezredes személyét sérteni nem akarta, és őt mint katonát és mint embert tiszteli és csak a hivatalában való eljárását bírálta. Rechron ezredesnek e nyilatkozat teljes elégtételül szolgált, minek következtében panaszát visszavonta. Ennek alapján a főügyész is elállott a további eljárástól.

Irodalom és művészet.

— **A Kis-Lexikon** 2-ik füzeté is megjelent: tartalma követezes arányban áll az első füzetével s belőle azt a meggyőződést meríthetni, hogy helyes alapon nyugvó életrevaló vállalat állunk szemben. Most már a »Carmen« szöig terjedőleg az összes anyagának egy oly jelentékeny részét karolta föl, hogy (mivel még meg nem jelent füzetek tartalmára soha nem utal, hanem mindent ott tárgyal, a hol legelőször előfordul) sok esetben már is sikerrel használható. A czikknek benne a hazai viszonyokhoz mérten vannak megvalogatva és minden, a mi a keresés tárgyát képezheti, megvan benne épen ugy, mint akarmelyik terjedelmes nagy lexikonban, röviden, de meglepőleg kielégítően. Havonkint 1 füzet (5 rendkívüli tömör iv és 4 képes melléklet) 30 kr.; a 12 füzetből álló teljes munka 3 frt; az előfizetés (4 füzetre 1 frt, 6-ra 1 frt 50 kr., 8-ra 2 frt) a »Palas« nyomdai és irodalmi társaságnál eszközölhető.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

Nagy horderejű értesítés!

EPILEPSIA (AGKÓR)

gyökeres és biztos gyógyításáról,
egy új és kipróbált szer által.

Miután e betegségben még a Bromkalium hosszas használata is csak ritkább esetekben segit, sikerült nekem egy präparatumot összeállítani, melynek használatát a legmegleőbb eredmény követi. Biztosan segit minden chronikus esetben, nagy jelentőségű tehát mindazoknak kik ezen irtoztató betegségben szenvednek, s eddig hiába kerestek segélyt.

Számos bizonyítványok s elismerő levél tanusítja ezt.

A szükséges orvosszerek pontos utasítással együtt 20 frank vagy 16 márka beküldése avagy utánvétel mellett megküldöm.

A levelek hozzám intézendők.

S. Rietschlager, Specialist.

Berlin, S. Brandenburgerstrasse 35.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állásáról. A földmívelésügyi miniszteriumhoz a pünkösdi napig beérkezett hivatalos jelentések szerint a fagy és dér az őszi vetések közül a már ugvis silányabb repczében és a helyenkint virágzásban levő különben is ritkább roszban okozott kárt; ez utóbbi különösen némely dunántúli megyékben u. m.: Komárom, Somogy, Veszprém és Zala megyékben szenvedett érzékenyen. Ami a buzát illeti, a hideg időjárás csak a későiekben okozott kárt; a tartós hideg esőzés a vetéseket itt-ott megsárgította, sőt a felvidék némely megyéiben a rozsa is kezd jelentkezni, de mindezek dacára a buzából a bekövetkezett meleg időjárás következtében ez idő szerint általában jó közép-termés várható. A tavaszi vetéseket, melyek már szép bokrosodásnak indultak, az abnormalis idő fejlődésükben kissé visszatartotta, helyenkint sárgulni kezdtek, de egészen véve kielégítően sőt mondhatni jól állanak. A kapásnövényekben, burgonyában, tengeriben a fagy, és dér leginkább a mélyben fekvésű földekben tett helyenkint kárt; legtöbbet szenvedtek a kerti növények, a gyümölcsfák és a lapályosabb fekvésű szőlők. A rétekre a bekövetkezett esőségek már elkéstek, ezért csakis meglehetősen szénatermésre van kilátás, a legelők sokat javultak, ugyhogy takarmányhiányról csak elvétve érkezik pászok. A házi állatok egészségi állapota az egész országban kielégítő.

A fehér mustár mint tej-takarmány. Egy gazda írja: A fehér mustárt rosz után vetettem, s hektáronként 80 metermázsát használtam, melyvel 16 darab, egyenkint 400 kiló élősúlyal bíró tehénét október 12-től november 10-ig ettettem. Minthogy pazarlás volna a fehér mustárt egyedül etetni, naponként 4-5 kilo rozsszalmát és 1 kilo zabszalmát kevertem közéje. E keveréktől a tehének nemcsak sok tejet adtak, hanem e tejből készített vaj szép sárga színű és igen finom ízű volt, úgy, hogy ezentúl a gabona után mindig fehér mustárt fogok vetni. Tekintettel erre a fehér mustárt nagyobb figyelembe kellene részesíteni, mint mint utóterményt igen jól termelhetni. Tápértéke közvetlen a virágzás előtt és a virágzás alatt legnagyobb; később fűs, kevésbé izletes és nehezen emészthető. E miatt célszerű a mustárt nem egyszerre vetni, hanem darabonként, például hetenkint vagy kéthetenként. Nem tanácsos a mustárt magában adni az állatoknak, mert igen sok lényeg-tartalmú anyag van benne, melyek nem használatának fel kellően. De másrészt meg hasmenést is okozhat. Legzöltszerűbb dr. Brümmer szerint a következő keverék: 37,5 kilo fiatal, zöld mustár, 5 kilo buzaszalma és 1-1,5 kilo zab vagy tengeri dara egy 500 életsúlyú tehénre számítva naponként.

Budapesti tőzsde.

Gabona-tőzsde.

E héten az időjárás, hálistennek kedvezőre fordult. A hosszas és bő esőzés enyhé, meleg napok váltották fel s a hőmérséklet nem hirtelen, hanem fokozatosan emelkedett. Orbán napja, mely a szállósgazdáknak oly félelmetes ellensége, ez egyszer verőfényt és nem fagyott hozott. E kedvező hírek a tőzsdén is éreztették hatásukat, egész a legutóbbi napokig, midőn az ország több részéből arról érkezett értesítés, hogy a buza-vetéseken rozsa mutatkozik. Ez okozta aztán, hogy bár külföldi piacokról, nevezetesen Berlinből és Párisból lanyha irányt és hanyatló árfolyamokat jelentettek, a budapesti tőzsdén a hangulat megszilárdult s az árfolyamok az egy hét előttihez képest általában 10-15 krral emelkedtek.

A kész gabonában ma (május 28-án) jegyzett árfolyamokat a következő táblázat tünteti föl:

Buza	óbsásági	74	79	kg	—
> tiszavidéki		74	79		8,75-9,50
> pestvidéki		74	79		8,65-9,40
> fehérmegyei		74	79		8,65-9,40
> hácskai		74	79		—
> m. északk.		74	79		8,50-9,10
rozsa		70	72		7,40-7,70
árpa		60	62		6,45-6,65
>		62	64		6,90-7,90
zab		64	66		6,80-7,30
tengeri		39	41		6,90-7,40
>		75			6,20-6,25
köles					6,15-6,20
káposzta-repce					—
bánsági repce					—

Érték-tőzsde.

Az időjárás kedvező alakulása s az a hír, hogy a minapi fagyok a vetéseknek nem ártottak s azok fejlődése szépen halad előre, az értékpapír-üzletben sem tévesztette el hatását. A spekuláció föléledt s az árfolyamok emelkedni kezdtek, később azonban, midőn híre jött, hogy az orosz-angol honodalom koránt sincs még elintézve, sőt nagyon komoly eshetőségekkel fenyeget, a tőzsde is elvesztette jó kedvét, a forgalom lehető szűkre szorított s az árfolyamok is hanyatlottak. A hanyatlás kiterjedt az értékek minden fajára, de különösen bank-intézetek részvényeinél vált éreztetővé. Ezek meg is maradtak mindvégig alacsony állásponjtjukon, míg ellenben az államadóssági kötvények ismét javultak s ma egy hét előttihez képest még némi emelkedéssel zárulnak.

Az ármozgalmat legjobban a következő összehasonlító táblázat tünteti föl:

	május 21.	máj. 28.
Magyar aranyjár. 4%-os	97,50	97,75
> papírjárdék	92,35	92,55
> díjsorsjegyek	116.—	116.—

Tiszai sorsjegyek	118,25	118,50
Magyar hitelbank	287,55	284,75
Első magy. ált. biztosító társaság	3125.—	3050.—
Magy. földh. int. zál. lev. 4 1/2%	95,25	95,25
Osztrák-magyar bank zál. lev. 4 1/2%	100,85	101.—
Cs. kir. kör. arany	5,86	5,85
20 frankos arany	9,87	9,88
Német márka	61,10	61,20

Sertés-üzlet.

Kőbánya, május 27. Eladók magasabb árakat igényelnek, miért az üzlet vontatott. Magyar uralági öreg, nehéz 40-40 50 forint, fiatal nehéz 41-41 1/2 forint, fiatal, közép 41 1/2-42 forint, könnyű 42-42 1/2 forint. — Szedett nehéz 40-40 1/2 forint, közép 41-41 1/2 forint, könnyű 42-42 1/2 forint. — Romániai átmeneti, bakonyi nehéz — forint, átmeneti közép — forint, átmeneti könnyű — forint, eredeti nehéz — forint, átmeneti közép — forint. Szerbiai nehéz 40 1/2-41 1/2 forint, közép 40 1/2-41 1/2 forint, könnyű 40 1/2-41 1/2 forint. — Hízó 1 éves élősúlyban 25-30 forint, hízó két éves élősúlyban 4% — forint, 1 éves hízó a vasutról mázsával — — —. Az árak hízalt sertésenként páronként 45 kilós és 4% levonással kilogrammonként értendő. Makkos sertés, élősúlyban 4%-os levonással — — — forint — Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmenetiek adtak t. vevőn s páronként 3 aranyban vám fejében megtérítettek.

Marhavásár.

Pozsony, május 26. A mai szarvasmarhavásárra összesen 1466 db marhat hajtottak föl és ezek között 939 db magyar, 295 db galicziai és 213 db német ökröt. A vásár élénk volt és minden elkelt. Fizettek: Magyar ökrökért 53-60, elsőrendűért 61-63, kivételképen 65 frtot, galicziaiért 54-59 frtot, német ökrökért 65-63, kivételképen 66-67 frtot, tehénért 50-54 frtot, bikáért 50-57 frtot métermázsánként.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hugó Viktor életrajzi adatait lapunk szűk teréhez mérten a következőkben adjuk: Hugó Viktor Marie, szül. 1802. febr. 26-án Besançonban; atya francia tábornok volt; ifjú korában szülővel Elbába, innen anyjával Párisba, 1807. Olaszországba, 1809. újból Párisba költözött. Itt a Napoleon által üldözött Lahorie tábornok, a ki házukban menedéket talált, tanította, a ki 1812. felfedeztetvén, Napoleon által kivégeztetett; ezóta H. nagy ellenszenvvel viseltetett a császári kormány ellen. 1811. Madridba ment, hol atya egy nemesi intézetben helyezte el; azonban már 1812. visszatért anyjával Párisba. Atya katonává akarta képeztetni, de 1817. egy irodalmi esemény más fordulatot adott a dolognak. A 15 éves ifjú részt vett az »Avantages de l'étude«-re az akadémi által kiírt pályázatban s el is nyerte volna a díjat, ha az akadémia nem félt volna mystifikációtól. Atya most belátta, hogy H. más cél felé törekszik s szabad működést engedett neki. Csakhamar hírnévre kezdett vergődni a fiatal költő nemcsak Párisban, hanem egész Franciaországban s a regény és dráma terén is kezdett működni. Híre mind jobban emelkedett, 1841. az akadémia tagjává választott, 1845. franciaországi páire lett. Az 1848-iki februári forradalom alkalmával a törvényhozó testületben határozott radikális irányt követett; az 1851. decz. 2-iki államcsíny után Jerseybe száműzetett s Napoleon kétszeri felszólítását a visszatérésre visszautasítván, csak annak bukása után, a köztársaság visszaállításakor tért vissza hazájába s mint kitünő politikai szónok nagy erélyvel küzdött a németek ellen s a békekötés után le is tette mandátumát, 1876. Páris városa a szenátusba választotta.

Az idők jele. Berlinben legtöbbet jövedelmez most a kutya-fésülés — nem, nem, a kutya-nyírás. Akkor a kutya urak, illetve gazdájuk között a kereslet, hogy alig találjanak elég művészt óhajuk teljesítésére. Egy ily kutyanyíró előszobájában úgy állnak sorra a páciensek, mint valami csuda doktornál. De hát ki is fizeti magát az üzlet, egyik művész három óra alatt 20 márkát keresett meg.

Indus fejedelmek. A déli tenger szigetein, melyeknek nagyobb része hollandusok birtoka, még sok korován fejedelem él, kiknek az új urak vizsgálatásul meghagyták czimeiket, s kik nagy pompát fejtenek ki, fényes udvartartással élnek. Ezek a barna fenségek a nőket alárendelt lényeknek tekintik s a legnagyobb ünnepeleknél sem szabad nőknek másként mint meztelen felső testtel, térdén csuszva hozzájuk közelíteni; általában úgy látszik, mintha a térdelés, jobban mondva a térdelés s csuszás kedves látvány volna előttük, mert a férfiaknak is csak ily pozitúrában kell az udvarlón jelen lenniük, kivéven a kik hollandi egyenruhában jelennek meg, miért is a »hercegek« többnyire ezen módhoz nyulnak, hogy porban mázsától meneküljenek. Egy hollandi főtisztviselő nejt mutatott be egy alkalommal ilyen »királynak.« A míg a tolmács elmondta hosszasan, a mit a lady tán nem is gondolt, a fejedelem merő tekintete az urhölgy nyakára irányult. Ki írja le ennek rettegését, midőn az Indus király segédjére tekintve olyan mozdulatot tett, mely nyaklevágást jelzett. A hölgy majdnem elájult, a tolmács azonban megmagyarazta, hogy öfelsége nem életét, csak nyaklánczát óhajtja, melyet azután ijedelmétől való szabadulása feletti örömeben rögtön át is adott. Egy másik európai hölgy azon kitüntetésben részesült, hogy megvárhatta a hatalmas ur hátát. Rosszabbul járt egy harmadik, kit a fejedelem tánczra hivatott fel, midőn azonban előlépett, a koronás ur megfordult s megvételöleg mondá: »Csalatkoztam, nem tánczolok önnel, mert ön vén és rut.« Ugy látszik csakugyan igaza van a közmondásnak: Ahány ház, annyi szokás! Csak hogy persze egyik szokás mégis kellemetlenebb a másiknál.

X ur nemcsak zsenialitásáról, de arról is ösmertes volt az egész városban, hogy ritkán, jobban mondva sohase volt pénze. Egy alkalommal arra ébred fel, hogy valaki járkál hálószobájában. »Ki az« kiált fel s a zaj felé tekintve látja, hogy a betolakodott revolvert irányoz feléje. »Pénzt keresek« szól halkán a tolvaj, »azért jó lesz, ha az ur esőndesen viseli magát.« — »Ha csak ez a szándéka édes barátom« felel emberünk nyugodtan a revolveres nagy meglepetésére, »hát várjon csak kissé, felkelek én is, keressünk együtt.«

Gyermek-vásár. A történetnek, melyet elbeszélni fogunk, nem Sudan a színhely, hol rabszolga vásárokat tartanak, hanem azon kis köztársaság, melyet annyiszor elneveztek a szabadság szülőföldének és a polgári erényének par excellence hazájának. Egy szegény munkás, ki a Bieli gázgyárban dolgozott, a napokban kórházban halt meg. Neje, ki már előbb betegeskedett, felgyógyult ugyan, de miután egymaga a munkát nem győzte, csakhamar oly nyomorba jutott családja, hogy a községnek be kellett avatkoznia. A szegény asszonynak öt gyermeke volt, egyet nála hagynak, a másik négyet elárverezik, azaz annak adják, a ki a községtől legkevesebbet követel a tartásért. A boldogtalan jelen volt a kotyavetyénél s szivrepesztő jajgatásával többször félbeszakította az eljárást. »Egy tíz éves fiú, ki vállalja el legolcsóbban az év végeig« hangzik a kikiáltó szava. Az árverezők gondolkodnak; lehetne bizony egyre-másra más használni; de nagyon rongyos és vézna. »Meny-nyért« hangzik újra. Negyven, Harmincz, Huszonnyolcz frank! »Senki többet?« harmadszor Huszonnyolcz frankért. Az anya tiltakozik, hogy ő elfogadja a fiút huszért is, sőt még el is távozik. Hiába, elhallgattatják, nincs joga árverezni. Így megy tovább a többivel is, egy 8 éves leánykát 31 frankért, egy másikat, 6 éves 40 frankért adtak ki. Valaki, kit e barbar eljárás felháborított, megkérdezte az előjárásról, valjon nem lett volna-e jobb a pénzt oda adni az anyának? »S mi biztosította volna a községet, hogy nem esik tovább terhére gyermekeivel?« volt a rideg felelet. — Adjunk hát az Istennek, hogy a civilizáció áldásai még nem hatottak el annyira hozzánk, hogy nálunk is ily jelenetek forduljanak elő. — De félt, hogy a zsidó világnézet majd meghozza ezt is.

A kolera. A Gazetta Piemontese-nak a következőket távirják e hónap 18-diki kelettel Madridból: Hivatalosan is megerősítik azt a hírt, hogy az ázsiai kolera intenzív erővel tört ki újra Valenza városában. — A France jelentése szerint Londontól 418 kilométernyire eső Durhamban nagy pusztításokat visl véghez a kolera. — Az olasz belügyminiszterium nyilvánította azt a hírt, hogy Buscában is fordultak elő koleraesetek.

Schill Ferdinándot egy napon atyjával, ki akkor tábornok volt, együtt hívta meg az orosz követ báljára, melyen az egész berlini társaság megjelent. A fiatal Schill különös tisztelője levén a hölgyeknek, csakhamar udvarolni kezdett a követ bájos leányának, s a társalgást annyira vonzónak találta, hogy alig mozdult a hölgy oldala mellől. Atya ezalatt kártyaasztalhoz ült; midőn már a játékba egészen belemélyedett, s a tételek mind nagyobbakká lettek, izenetet hoznak a tábornoknak, melynek folytán egy órára távoznia kellett. Az öreg ur tehát felkeresi fiát s azt karonfogva minden szabadkozása daczára maga helyett a kártyázók közé ülteti. Alig mul el tíz perc, a tábornok visszatér, miután az ügy, mely miatt távoznia volt kénytelen, segédtsíjtje által már elintéztetett, keresi fiát s meglepetve látja, hogy ez már ismét a táncteremben forgolódik, oda lép tehát hozzá s kérdi: »Hát a játék?« — »Annak már vége van.« — »Hogyan?« — »Hát atyus én foglalkozva voltam a közelebbi tánczra, s miután féltém hogy a játék hosszabban tart, s én udvariatlanságot követek el, a második osztásnál megtettem az egész bankot.« — »És, és«, szól közbe atya elképedve. — És megnyertem a tételt, a pénz ott van N. órnagnál, kértem hogy viselje gondját míg megjő. Ezzel elfordult a fiú, s a jövő pillanatban már repült odább tánczosnéjával. — »Fene egy gyerek«, dörögte a tábornok, az igaz, de azért játékban nem helyettesítem többé.«

Regényes eset képezi most Szegeden közbeszódt tárgyát. A 60-as években egyik magasrangú hivatalnok Budapestről eltűnt. Keresték, nyomozták, de hiába. Sem az eltűnt hivatalnokra, sem az eltűnés okára nem tudtak rájönni. Azóta 18 hosszú év mult el. A feltalálhatlan a törvény holtta nyilvánította s biharmegyei terjedelmes birtokait két fia közt felosztották. A két fiu árván növekedett föl s végezték tanulmányait. A pályaválasztásnál mindkettő vasúti hivatalnok lett; az idősebb Budapesten, az ifjabb Szegeden. Mult szombaton az ifjabbik fiu Budapesten lakó bátyjától levelet kapott, a melyben arról tudósítja, hogy ismerős emberek azt beszélék, hogy az eltűnt atya él és állítólag Szegeden van. A fiatal ember a rendőrség segédkezése mellett ráakadt a 18 év óta eltűnt, holtta nyilvánított apára. Ekkor aztán szivetrázó jelenetben találkozott az apa és fiu. A fiu megígérte, hogy a 18 évért soha sem fog neki szemrehányást tenni és értesítette bátyját, hogy siessen Szegedre a holtnak vélt apa ölére. A most már ösz apa eltűnését az új család, a melyet azóta alapított, magyarázza meg. Második nejevel a világtól elvonultan csak szerelmének akart élni. Czélját elérte. 18 évig nem háborgatta senki.

TÁRCZA.

A vakand.

— Regény írta MARGITAY DEZSŐ. —
(Folytatás.)

— De nevé minden esetre fogja tudni?
— Oh igen; anyám róla nevezte magát Gattolinak, mert férje nevé, kitől menekült, már azért sem viselhette, nehogy arról fölismertessék.
— És anyjának leányneve?
— Amáliának hívták; de családi nevét nem ösmerem. Általában csak igen keveset hallottam róla öltöztetőnőjétől, ki leginkább csak azt emlegette volt róla, hogy ha tünni tudott volna és szívére hallgatva Gattolinival Florenzbe nem menekül, fényes állásu urnő lehetett volna; azonban anyám vezetéknevét ép úgy, mint azon nevet, melyet férje után nyert, elhallgatá.
— Valószínűleg ő sem ismerte e neveket.
— Lehet, mert az öltöztetőnőt anyám Florenzben fogadta föl.
— Hem, hem; — mormolá Kristoff ur, szemöldöit magasan fölírta; de nem szakítá félbe Lilia elbeszélését, mely őt különösen mulattatni látszott.
— Később én is énekesnővé lettem; de hangom nem léven iskolázva, nagyobb színházakba föl nem vétettem s így egy vándorló daltársulatnál kerestem kenyeremet.
— Miért nem fordult anyja férjéhez? az mint gazdag ember, bizonyosan segítette volna önt.
— Segített volna, engem, az őt elhagyó nő szerelemgyermekét? . . . Vetélytársa győzelmének és az ő szégyenének élő bizonyítványát? Ezt képtelenség lett volna róla fölteni. És aztán, hogyan tehettem volna azt, mikor nevét sem tudtam?
— Soha sem igyekezett legalább nevét megtudni e férfunak?
— Lilia nem felelt azonnal a kérdésre; homloka ismét elborult; szemével a padozat egy pontjára meredt, néhányszor mélyen föllegzett s csak pár perc múlva szólalt meg oly hangon, mintha önmagával beszélne:
— Igen . . . igen, valakinek tanácsára irtam Nápolyba a Sz. Januárról címzett püspöki egyház előjárónak, hol anyám férjével egybekelt, kérve az esketési bizonylat megküldését.
— Nos, megvan önnél e bizonylat.
— Soha sem nyertem választ.
— Különös, nagyon különös história; — mondta Kristoff ur, miközben még mindig fölfont szemöldökkel föl s alá kezdett sétálni a szobában; és anyjától semmi jel vagy emlék, mely megmaradt volna birtokában?
— Semmi, kivéven e kis keresztet, melyet épen úgy, mint előbb anyám, folyton nyakamban hordok.
— És ez a kereszt egy kicsiny keresztet vont elő kebeléből, melyen a Megváltó képe a legátlászóbb vértörő almadinból volt faragva.
— Az egész kereszt csak alig volt két hüvelyk nagyságu; de tekintve az almadin szépségét és az izléssel párosult művészi kivitelét, mely a piczi alak láttára egy műértőt minden bizonynyal érdekelt volna, még is jelentékeny értékű lehetett.
— Kristoff ur kezeibe vette a kis ékszer s hosszasan vizsgálva a vértörő kőből faragott megváltóképét, Liliára pillantva kérdé:
— Nem lenne szives e kis keresztet holnap délig kezeim között hagyni?
— Lilia vonakodott egy pillanatig.
— Oh, ne félte; nálam a legnagyobb biztonságban lesz az, s holnap délig okvetlenül, anélkül, hogy hibája esnék, vissza fogom szolgáltatni. Tetszik talán egy szabályszerű vevény róla?
— Mivégre? meg vagyok győződve, hogy kezei között biztos helyen lesz. De megtudhatom e: miért akarja visszatartani keresztet holnap délig?
— Majd később meg fogom azt magyarázni. Tehát lesz oly szives?
— Holnap délig? Jó; — s a keresztet levéve szalagjáról Kristoff urnak nyújtá át.
— Ez az ékszer a kerek asztal márvány lapjára tette le.
— Köszönöm!
— Aztán gyorsan tette utána:
— Hanem a sziveség viszonti sziveséget követel; egy kedves emléket bizott kezeimre s én ezért nem maradhatok adósa.
— Lilia kérdő tekintetét vetett a nagy fejű kis ember arcára.
— Nemde, azt mondá, hogy nincs többé birtokában anyja elefántcsontra festett arcképe?
— Igen, azt mondantam!
— Nos így minden rendén lesz; — viszonzá Kristoff ur.
— Ezzel az állványhoz sietve, levette onnan az olasz nő arcképét:
— Önnel kedvesem alkalmasint terhére lesz már a hosszavonalt szobájától; látom, hogy mindenek fölött pihenésre van szüksége. Kocsim indulásra készen várakozik parancsára s hogy ne térjen egyedül haza, fogadja el e képet tőlem ajándéknak.
— Lilia szólni akart, de Kristoff ur nem hagyott neki erre időt.
— Ah! semmi ellenvetés és semmi köszönet;

szobája falán sokkal jobb helyen lesz az, mint agglényi hajlékomban.

Lilia megindultan rázta meg kezét a jogigazgatónak.

Kristoff ur megfogta az ifju nő jobbát és erősen szemei közé tekintve kezdé:

— Még egy kéréssem van önhöz gyermekem: Ugy-e bár, nem fogja senkinek elmondani, a mi közöttünk ez estvén történt?

— Ezt ígérem. Senkinek.

— Még Szomor urnak sem?

— Oh ő soha sem szokott tőlem semmit kérdezni. És különösen egy idő óta csak alig látom őt; — viszonzá a nő, miközben, mint Kristoff ur észre akarta venni, egy sóhajt igyekezett elnyomni.

Lilia beburkolta magát kendőibe s kissé bágyadtan szállt be a kocsiba, melybe őt a jogigazgató udvariasan fölsegítette.

Aztán a kis ember a kihozott arcképet a kocsis első ülésére helyezve, parancsot adott a kocsisnak az indulásra.

Midőn a kerek robájának utolsó nesze is elhangzott s a jogigazgató szobájába akart visszatérni, utközben Admirallival találkozott, ki az ebek és lovak szállását kepező alsó udvar felől jött a kastély jobb szárnya felé.

Kalapja kissé félre volt nyomva fején s miközben lassu léptekkel előbb-előbb haladt, halk hangon egy eleven barcarolt füttyözött.

Kitűnő kedvének kellett lenni, hogy e kis mulatságot megengedte magának.

A jogigazgató ur megetté reá ez észrevételt s őt e fölfedezés lehangolni látszott.

— Jó estvét jogigazgató ur! Ön még mindig a szabad ég alatt tartózkodik? Azt hiszem, hogy a kastélyban már javában foly a táncz és vigalom.

— Én is azt hiszem; hanem dolgaim nem engedték meg meg, hogy föl látogassak.

— Dolgai? Hm! ön nagyon is szorgalmas. És lakása eléggé alkalmas arra, hogy a vigalmi zaj daczára is dolgozhassék?

— Oh, igen, lakásom távol esik a főépülettől, következésképp oly zajtalan, mint egy katakomba.

— Bravó! Megengedi, hogy belátogassak hozzá? E részét a kastélynak még egy sem ösmerem?

A kis jogigazgató késszégesen nyitott ajtót előtte.

— Kérem! csak tessék! szabad-e üléssel megkínálom?

Admiralli nem felelt; szemei a márványlapon feledett keresztet nyugodtak.

Kristoff ur követvén tekintetének irányát, szintén megpillantá a kűmfeledezt ékszer s gyors mozdulattal az olasz arczára szegzé tekintetét.

Ennek arca egy pillanatra zöldes sárgának mutatkozott; szemei körül bizonyos rángatózás volt észlelhető s tovább, mint három másod percig zavart bámulással nézett a kis ékszerre, s később is csak vontatottan fordítá tekintetét Kristoff ur arczára, ki némán állott mellette.

A jogigazgató vizsga tekintete olyan hatással volt reá, mint a mámorosra, ha véletlenül hideg vízzel öntik nyakán; kissé megrázkódtat, aztán mosolyt kísértve ajkaira erőltetni, tettetett tréfás hangon kérdezé:

— Hogyan, jogigazgató ur, ön az est szürke köpenye alatt női látogatásokat fogad?

— Miről gondolja azt uraságod?

Admiralli egy pillanatra habozott; aztán a márvány födelű asztalon heverő keresztre mutatva, szóló:

— Nem világosan beszél-e itt ez ékszer?

— De hát honnan gyanítja, hogy azt épen nő hagyta volna itt?

E párbeszéd alatt az olasz ismét visszanyerte önuralmát; élesen tekintett kistermetű társa arczára, mely azonban arra látszott teremtetni lenni, hogy, mint Taylorand a nyelvéről mondja: eltitkolja azt, mit a lélek gondol.

Később művészileg utánozva közönyös nagyurak hangját, viszonzá:

— Gyanitom, mert ilyféle ékszereket leginkább csak nők szoktak viselni.

Kristoff ur észrevette, hogy ezentúl vértezett emberrel lesz dolga s a maga részéről szintén úgy mutatva, mintha az egész dolognak nem tulajdonitana különösebb fontosságot, nevetve mondá:

— S ha látta volna a szép hölgyet, ki ez ékszer nálam hagyta!

— Ugy? tehát szép volt?

— Fülel előtt fűrtöket visel s bajsza ajkai fölött kurtára van nyírva; fekete, földig érő viganóját tarka zsebkendővel köti össze derekán, s hova egyszer belép, emlékül fokhagymaillatot hagy maga után.

— Ugy! hát zsidó? S miért hagyta önnél e keresztet?

— Száz forintért varrta azt nyakamba. Ugy-e megcsalt?

— Mennyit akar rajta nyerni? Mondja meg, és én kifizetem.

— Oh, nem; én meg vagyok elégedve vásárlásommal; egyébiránt is illik, hogy ha már eleven keresztet nem, legalább kőből faragott legyen.

Admiralli még egy percig kémlelte társa vonásait s miután azokban semmi olyast, mi gyanut keltethetne, föl nem fődözhetett, magas közönynyel vontá föl vállait, s úgy tett, mintha távozni készülné, de a helyett, hogy a szobát elhagyta volna, mint olyan

ember, kinek egy gondolat jut eszébe, gyorsan ismét a jogigazgató felé fordult.

— Apropos! tudja-e, hogy én önnel egész nap beszélni óhajtottam?

— Nincs szerencsém! De ha netalán még most is óhajtaná . . . —

— Igen.

— Ugy tessék velem rendelkezni.

— Azt hallottam, mintha ön ő méltósága, az özvegy grófné vendégei közül bizonyos előkelő egyént bizonyos időben és bizonyos ur előtt bitangnak nevezett volna?

Kristoff ur ajkai mozogtak, mintha válaszolni akart volna, de nem jutott szóhoz Admirallitól.

— Előre is kijelentem, hogy én ilyesmit nem teszek föl önről, jogigazgató ur. Sokkal eszéyesebbnek ösmerem, mintsem elhithetném, hogy ily sértő kifejezésekkel a fölötté állók haragját kihívni akarná.

— Bitangnak? hiszen e kifejezésben semmi sértő nem foglaltatik! — válaszolt Kristoff ur olyan ártatlan arccal, mint a ma született gyermek.

— Hogyan, semmi sértő? — kérde meglepetve Admiralli, ki a jogigazgató részéről tagadás vagy mentegetőzésre számított.

— Épen semmi! Ki a magyar nyelvet ösmeri, tudja, hogy sok, általán használt szó nem magyar eredetű; ilyen a többek közt a bitang is, mely az angol: to be, lenni és a francia: tangué, tengeri homokból van összetéve, s egészben egy valakit jelent, ki könnyen mozog, mint a tengeri homokja.

— Hm! ön ügyes philolog; hanem megengedi-e, hogy bebizonyítsam, miszerént én is alaposan értem az ön anyanyelvét?

— Kérem, kérem; örömmre fog szolgálni.

— Tehát tudja-e, hogy a magyar nép kifejezése szerént mi különbség van ön és egy muzsikusi cigány között?

— No igen! kíváncsi vagyok tudni.

— Az utóbbi vonóhuzó, ön pedig megfordítva: huzó vonó. — Nemde találó kifejezései az ön anyanyelvének?

Kristoff ur oly jóízűen kezdett kacagni a szójáték fölött, hogy szemeit elfutották a könnyek s Admiralli, ki büszke föl sem vedvelsége hagyta oda a nagyfejű jogász lakását, még az udvaron is hallá a teletorokból jövő kacaj hangjait.

— Bru he hu! — végzé nevetését Kristoff ur, mi közben előbb az előszoba, aztán a kis terem ajtaját gondosan bezárva, maga a bezárt ajtó mögött kurta lábszárainak segítségével oly gyorsan kezdett föl s alá szaladgálni, mintha egy nagy óra ingájává változott volna, melynek az a földadata, hogy jobbról balra és viszont, folytonosan egyenlő mozgásban legyen.

Az inga mozgásához a gépezet ketyegése szolgáltatja az ütemet. Kristoff ur, ketyegés helyett ama macskadorombolás-szerű magán beszédre gyűtött rá, mely sajátságokkal teljes lényének elmaradhatlan kiegészítő része volt.

— Ez a ménkü talián csakugyan kedélyes egy fickó; és mily jól adja az urat! szinte hajlandó volnék megnagyságolni, ha ösztönszerűleg nem sejténém, hogy méltóságosabb czim illik reá, melyet a fenyítő törvényszéktől kellene hivatalos uton elnyernie . . .

— Ah, ah! a kereszt kitűnő szolgálatot tett nekem; Newton almájává változott, mely azon sejtelmemet igazolta, hogy a nápolyi nő arcképe, Lilia és az én hamis dokumentumom összeköttetésben állanak. A vakand orrát megpillantottam a turásban.

Itt megállott egy pillanatra s ujját orrára illesztve, kérdé önmagától:

— A vakand orra már csak megvolna, de a többi része? — Hogyan függ össze Lilia, a nápolyi nő, a grófné félelme, meg az olasz? — Hem, hem, ez még bezárt szekrény, mely nem engedi láttatni tartalmát; hanem, sebj! egyelőre elég tudnom, hogy a zár mögött nem közönséges lomok tartanak. Most pedig a panoráma- vagy állatsereglet tulajdonosának társzekerén a sor; holnap meg fogjuk látni: mi ijesztő lehet e társzekerén? Eh, eh, az oroszlan észlelyesebb állat a számárnál s ha Bálám számára társalgásra volt képes . . . Üsse kő! meglátjuk, nem tudnak-e fecsegni az oroszlanok. E perjesen fogom őket találni s aztán elég időm lesz még a további teendők fölött gondolkozni!

Admiralli a jogigazgatótól eltávozva, mélyen szemeire vonta kalapját s fejét egy gondolatokba mélyedt ember módjára meghajtva, lassan lépdegelt a számára berendezett lakás felé.

Ugy látszott: elmerültségében nem is veszi észre a szolgát, ki megérkezését látva, siet egy kisdud, teljesen kivilágított szoba ajtaját előtte fölteni.

Itt gépszerűleg fogadja el a hosszuszáru törökpipát, melyben az illatos latakia már javában füstölög s maga egy aranyvirágokkal préselt chaise-louge-vari magát.

Magatartása kimerült; vonásai lefeszültek s szemeit félig bezárja, mintha már félálomba merült volna.

Néhány perc múlva kékes füstfelhő rejti el fejét, mely lomha lassúsággal, kigyózó vonalakban kezd a mozdulatlan levegőben szétágnani.

(Folytatása következik.)